

Asia: VN/3215/2021

Väliraportti: Vapaa!-Fri! -hanke vapaaehtoistoiminnan edistämiseksi ikääntyvässä yhteiskunnassa

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Minkälaista tukea vapaaehtoiset tarvitsisivat digitaitojen omaksumisessa?

Julkisten palveluiden piirissä olevien henkilöiden, jotka saattavat olla syrjäytymisvaarassa, kuten ikäihmiset, nuoret ja mielenterveyskuntoutujat, digitaitojen osaaminen tulisi varmistaa. Kaikilla kansalaisilla tulisi olla riittävät digitaidot heitä hyödyttävien palveluiden hakemiseen, mukaan lukien vapaaehtoistoiminta. Syrjäytymisvaarassa oleville vapaaehtoistoiminta voi olla tärkeä väylä yhteiskuntaan kiinnittymisessä ja oman toimijuuden vahvistamisessa. Siksi julkisen sektorin yksi tehtävä tulisi olla tarvittavien digitaitojen hallinnan varmistaminen. Jos syrjäytymisvaarassa olevat julkisten palvelujen asiakkaat pääsevät vapaaehtoistoiminnan pariin, saattaa kyseisten palveluiden kuormitus myös vähentyä.

Millaisilla keinoilla sujuvoitetaan iäkkäiden siirtymää avun saajasta/kohderyhmään kuuluvasta toimijaksi - tai toisin päin?

Yksi tärkeä keino on iäkkäiden digiosaamisen vahvistaminen, joka mahdollistaa sen, että he löytävät itselleen mielekkäitä vapaaehtoistehtäviä esimerkiksi Vapaaehtoistyö.fi-palvelusta. Iäkkäiden digiosaamista voidaan vahvistaa esimerkiksi vapaaehtoisten vetämillä digiopastusklinikoilla. Digitaitojen osaaminen lisää myös iäkkäiden hallinnan tunnetta omasta elämästään, mikä puolestaan mahdollistaa sen, että he löytävät helpommin väylän toimia aktiivisesti omassa elämässään ja yhteiskunnassa. Myös viestinnässä olisi hyvä huomioida se, että iäkkäät voivat olla aktiivisia toimijoita.

Millä tavoin koulut, oppilaitokset, nuorisotoimi ja muut lasten ja nuorten kanssa toimivat julkisen sektorin tahot voisivat innostaa nuoria osallistumaan vapaaehtoistoimintaan?

Yhtenä innostamisen keinona voisi olla se, että kysymyksessä mainittujen oppilaitosten opetusohjelmaan otettaisiin mukaan vapaaehtoistoiminnan peruskurssi, jossa kerrottaisiin vapaaehtoistoiminnan hyvinvointivaikutuksista ja annettaisiin vinkkejä osallistumiseen. Oppilaille kerrottaisiin myös siitä, miten he voivat kartuttaa omaa osaamistaan ja saada muun muassa työtodistuksen vapaaehtoistoiminnasta.

Tulisiko vapaaehtoistoimintaa hyödyntää nykyistä laajemmin yhtenä kotoutumisen keinona ja millä reunaehdoilla?

Maahanmuuttajille tulisi kertoa vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksista ja heitä tulisi ohjata toiminnan pariin. Tämä kuitenkin vaatii sen, että organisaatioilla on valmius ottaa vastaan maahanmuuttajataustaisia vapaaehtoisia, joiden kielitaito ei välttämättä ole suomeksi riittävä. Toiminnassa tulee olla myös yhdenvertaisuusperiaate, johon kaikki sitoutuvat. Toisaalta maahanmuuttajille voi olla tarpeen avata sitä, mitä vapaaehtoistoiminta merkitsee Suomessa. Maahanmuuttajat tulisi nähdä aktiivisina toimijoina eikä vain kohderyhmänä.

Onko toiminnassanne noussut esiin lainsäädännöstä tai viranomaisvaatimuksista johtuvia haasteita?

Vapaaehtoistyö.fi-palvelun asiakaspalveluun on tullut kyselyitä tarvittavista vapaaehtoisten vakuutuksista, rikosrekisteriotteista sekä alaikäisten oikeudesta osallistua vapaaehtoistoimintaan. Kysymykset kumpuavat lain ja tiedon puutteesta.

Tulisiko vapaaehtoistoimintaa hyödyntää johdonmukaisemmin erilaisissa yhteiskunnan toiminnoissa? Missä?

Olisi tärkeää, että julkisen sektorin toimijat tietäisivät, minkälaisia palveluita kolmas sektori tarjoaa muun muassa nuorille, ikäihmisille ja mielenterveyskuntoutujille. Kannustaisimme yhteistyön lisäämiseen järjestökentän ja julkisten palveluiden välillä. Tätä voisi toteuttaa esimerkiksi järjestöedustajien vierailuilla julkisten palveluiden toimipisteisiin. Tavoitteena olisi se, että tieto eri tukimuodoista ja toiminnoista välittyisi asiakkaalle.

Mikä edistäisi mainittujen verkkoalustojen käyttöä kunnissa?

- Varmistetaan rahoitus verkkoalustojen ylläpitämiseen ja kehittämiseen sekä niiden viestintään.
- Se, että valtio pitää esillä vapaaehtoistoiminnan merkitystä yhteiskunnalle.
- Kattavalla viestinnällä houkutellaan uusia ihmisiä vapaaehtoistoiminnan pariin.
- Kunta saa tilastotietoa vapaaehtoistoiminnasta ja sen tuottamasta hyvinvoinnista. Tämän pohjalta voidaan kehittää paikallista vapaaehtoistoimintaa.

Tietoa voidaan käyttää kunnan hyvinvointistrategian luomiseen.

- Tehtävien markkinointi eri kanavissa on helppoa.
- Tehtävien löytäminen omalta paikkakunnalta on helppoa.
- Eri toimijoiden vapaaehtoistehtävät löytyvät helposti samalta verkkoalustalta.

Kähkönen Anna
Vapaaehtoistyö.fi